

Uchwała XXXVII /306/2010
Rady Gminy Szczecinek
z dnia 26 lutego 2010 roku

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Wierzchowo

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153 poz.1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162 poz.1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, z 2005r. Nr 172 poz. 1441, Nr 175 poz. 1457; z 2006 r. Nr 17 poz. 128, z 2007r. Nr 173, poz. 1218, z 2008r. Nr 180,poz 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52 , poz. 420, Nr 157, poz. 1231)

Rada Gminy uchwala co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się "Plan Odnowy Miejscowości Wierzchowo" stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szczecinek.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

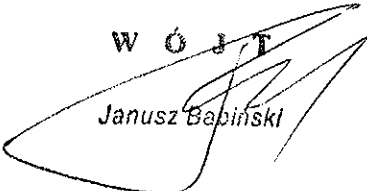
PRZEWODNICZĄCY RADY

Henryk Wyszomirski

Uzasadnienie:

Wniosek o dofinansowanie zadań przewidzianych do realizacji w miejscowości Wierzchowo wymaga załączenia Uchwały Rady Gminy zatwierdzającej plan odnowy tej miejscowości.

W Ó J F
Janusz Babiński

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY RADY GMINY SZCZECINEK
nr XXXVIII/306/2010 z dnia 26 lutego 2010 r.

Gmina Szczecinek

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI WIERZCHOWO

Szczecinek , styczeń 2010

Spis treści

1. Charakterystyka miejscowości
2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości
3. Ocena słabych i mocnych stron miejscowości
4. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną
5. Szacunkowy kosztorys planowanych przedsięwzięć

1.0. Charakterystyka miejscowości

1.1. Położenie miejscowości, liczba ludności

Miejscowość położona w północnej części gminy, oddalona o około 19 km od Szczecinka, przy drodze krajowej nr 11, między jeziorami Wierzchowo i Wierzchówko. Teren sfalowany, pola i łąki, od południowego zachodu i północy kompleksy leśne ograniczają linie horyzontu.

W skład sołectwa wchodzi 5 miejscowości .

Dane dotyczące ludności

Sołectwo Wierzchowo:	807 osób
w tym:	
Wierzchowo:	660 osób
Białe:	13 osób
Pietrzykowo:	34 osoby
Sławęcice:	49 osób
Węglewo:	51 osób

(dane UG, 31.12. 2009)

1.2. Historia miejscowości

- Historia

Wieś szlachecka, stanowiąca lenno rodziny von Glasenapp. Prawo lokacyjne zostało jej nadane w 1481 r. O dawnych dziejach wsi świadczą nieliczne zachowane dokumenty. W dokumencie z 1583 r. wzmiankowany był chłop Marten Schulz z Wierzchowa, który osiedlił się we wsi Przeradź i otrzymał 2 włoki ziemi. Tak jak inni osadnicy z Przeradzi zobowiązany był do służby 2 razy w tygodniu na folwarku w Gałowie. W okresie średniowiecznym istniał już we wsi kościół, wzmiankowany w aktach wizytacji kościelnych z 1590 r. W 1747 r. po śmierci ówczesnego właściciela Wierzchowa - generała, marszałka polnego Caspara Otto von Glasenappa majątek ziemski został podzielony na dwie części. Jedną z nich otrzymał kuzyn Heinrich Christoph v. Glasenapp, a następnie w 1766 r. jego syn Gerhard Wedig. Po śmierci Gerarda Wediga majątek został scalony. W 1774 r. właścicielem całości wsi był kapitan Otto Casimir von Glasenapp. Następnym właścicielem był kapitan Adam Wilhelm von Glasenapp. Po jego śmierci, zgodnie z testamentem z 13.09.1821 r. majątek otrzymał Franz Julius von Glasenapp i jego żona Wilhelmie, pochodząca z rodzin Dittmar. W 1842 r. stanowił własność Alberta Wilhelma von Glasenapp. Przymuszczalnie w tym czasie dobra ziemskie zostały

podzielone na część A i B. W 1847 r. obie części zostały częściowo rozparcelowane. Na rozparcelowanych gruntach Wierzchowa A powstało 17 gospodarstw chłopskich, a na gruntach Wierzchowa B – 4 gospodarstwa. W tym czasie majątek A obejmował 2058 ha. W 1869 roku jego właścicielem został Carl A(..)defeld i jego żona Albertine. W 1877 r. tę część nabył August von Bibra. Następną właścicielką, od 1894 r. była jego córka Louise von Bernstorff. W 1912 roku majątek Wierzchowo A był własnością Schulemanna, a od 1918 r. Hugo Stinnesa. Do 1937 r. został w całości rozparcelowany. Wierzchowo B obejmowało początkowo 1390 ha, a w 1879 r. tylko 507 ha. Jego właścicielem od 1878 r. był bankier i właściciel majątku w Trzebiechowie Friedrich Wilhelm von Krause z Berlina. Około 1910 r. majątek liczył 473ha. W 1923 r. stał się własnością córki von Krausego - Else von Planitz. W tym czasie majątkiem administrował Buchweitz. W 1931 r. Wierzchowo B przeszło pod zarząd Okręgowego Związku Komunalnego w Szczecinku i zostało rozparcelowane. W II połowie XIX w. we wsi istniał ryglowy kościół parafialny, zbudowany z fundacji rodu Glasenapp na miejscu świątyni średniowiecznej, należący do synodu w Bobolicach. W podziemiu kościoła umieszczono kryptę grobową na pochówki rodziny Glasenapp. Obok kościoła zbudowano ryglową dzwonnice. Parafii w Wierzchowie podlegał kościół w Starym Wierzchowie, wieś Kragłe, Brzeźno, Grąbczyn oraz 43 zagrody rozrzucone w okolicach Wierzchowa. We wsi były także dwa folwarki, dwie karczmy i kuźnia. Ponadto, do Wierzchowa należał folwark Grühhof, cegielnia oraz młyn wodny zwany *Pirnitzsche Mühle*. Na początku XIX w., w czasie pożaru spłonął ryglowy kościół. W 1810 r. na jego miejscu zbudowano nową, klasycystyczną, murowaną z cegły świątynię.

Od 1843 r. istniała regularna linia poczty konnej wiodąca ze Szczecinka przez Wierzchowo do Koszalina. W 1925 r. w sołectwie Wierzchowo mieszkało 450 osób. W tym czasie obejmowało ono następujące miejscowości: *Birkenhof*, *Fuchskathen*, *Grünhof*, *Gruggelkuhllenberg*, Kwakówko, Pietrzykowo, Biała, *Schootkrug*, *Schwanenberg* i Sławęcice. W tym też roku do gminy dworskiej majątku Wierzchowo A należało 499 mieszkańców, a do Wierzchowa B – 172 osoby. W tym czasie we wsi istniała szkoła z czterema salami lekcyjnymi, w której było zatrudnionych 4 nauczycieli. Do końca wojny funkcjonowało lokalne połączenie pocztowe na trasie Szczecinek-Spore-Wierzchowo-Grąbczyn-Drzonow-Gwda Wielka. W czasie II wojny światowej na terenie wsi był obóz pracy dla jeńców polskich.

Dzieje kościoła i parafii w Wierzchowie sięgają czasów średniowiecza, kiedy to wzniesiono pierwszą świątynię, wzmiankowaną w protokołach wizytacji kościelnych z 1590 r. Do czasów reformacji była kościołem katolickim, następnie służyła ewangelikom. W XVIII w. z

fundacji rodziny von Glasenapp, ówczesnych właścicieli wsi zbudowano nowy kościół. Była to budowla salowa w drewnianej konstrukcji szkieletowej z kryptą pod nawą. W tym czasie zbudowano wolnostojącą II kondygnacyjną dzwonnice. Kościół ten najprawdopodobniej spłonął, gdyż już w 1810 r. zbudowano nową, istniejącą do dzisiaj świątynię. Wzniesiono ją w stylu klasycystycznym z cegły. W 1933 r. kościół odnowiono. Po zakończeniu II wojny przekazano go w użytkowanie parafii rzymskokatolickiej w Starym Wierzchowie i poświęcono 18.VIII.1946 r. W 1976 r. ustanowiono w Wierzchowie samodzielną parafię. W 1974 r. staraniem parafii przeprowadzono remont generalny: zamurowano kryptę, przemurowano okna, naprawiono więźbę dachową, wymieniono pokrycie dachowe, otynkowano ściany zewnętrznie, zabezpieczono konstrukcję szkieletową dzwonnicy i oszalowano jej ściany. W latach 1979/80 dobudowano od wschodu zakrytą z salką katechetyczną, w latach 1982-87 wykonano nowy wystrój wnętrza, a w latach 1990-93 nowy strop. W 1999 r. rozbudowano prezbiterium, odsłonięto zamurowaną wcześniej kryptę, w 2001 r. położono nowe tynki zewnętrzne, a w 2002 r. położono nową podłogę.

- Układ wsi

Wielodrożnica o zwartej zabudowie, z kościołem w centrum zabudowy, zespołem dworsko-parkowym z folwarkiem w południowo-zachodniej części, cmentarzem we wschodniej i grodziskiem nizinnym na północnym krańcu wsi.

- Zabudowa mieszkalna i gospodarcza

Zagrody o zróżnicowanym układzie, najstarsze budynki z końca XIX w. Domy murowane, tynkowane, licowane cegłą i o konstrukcji ryglowej, szerokofrantowe, parterowe z mieszkalnym poddaszem, dachy dwuspadowe, kryte dachówką, blachą i papą. Kilka budynków piętrowych, o cechach małomiasteczkowych kamieniczek, elewacje zdobione skromnym detałem: opaski okien i drzwi, gzymsy, naroża akcentowane boniami. Zabudowa gospodarcza obudowująca podwórza, murowana, ryglowa i drewniana.

- Obiekty przemysłowe

-Gorzelnia w zespole folwarcznym zbudowana na przełomie XIX/XX w., murowana, licowana cegłą, zmodernizowana.

- Stan zachowania

Zachowany układ przestrzenny wsi ukształtowany do początku XX w., wraz z zabudową. Teren parku dworskiego w rozwidleniu dróg wymaga rewaloryzacji. Południowo-wschodni kraniec miejscowości został rozbudowany w ostatnich dekadach XX w., powstało tu osiedle domów wielorodzinnych (bloki).

- Drogi

Miejscowość położona wzdłuż drogi krajowej nr 11 oraz drogi powiatowej 1266Z. Układ komunikacyjny uzupełnia sieć dróg gminnych..

2.0. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

2.1. Dziedzictwo kulturowe

- Zespół dworsko – parkowy z folwarkiem

Założenie dworsko-parkowe z folwarkiem i licznymi budynkami gospodarczymi powstało w XIX w., po obu stronach drogi w kierunku Trzebiechowa. Dwór usytuowany w parku po południowej stronie drogi, na wzniesieniu, poprzedzony podjazdem, powstał na przełomie XIX/XX w., murowany, tynkowany, na planie litery „L”, parterowy z mieszkalnym poddaszem, dach dwuspadowy, kryty dachówką. Po II wojnie światowej pełnił różne funkcje. Na zachód od dworu, za płotem znajduje się obszerny dziedziniec gospodarczy o zabudowie z lat 70. XX w. Po północnej stronie drogi dziedziniec gospodarczy z zabudowaniami wzniesionym w końcu XIX w. i na pocz. XX w.: gorzelnia, obora, stodoła oraz budynkami z II połowy XX w. Zespół budynków gospodarczych obecnie użytkuje Agencja Finansowa z Torunia.

- Zieleń komponowana, parki, cmentarze

-Park dworski otaczający dwór powstał w XIX w., pow. ok. 1,0 ha, położony w rozwidleniu dróg w kierunku Trzebiechowa i Szczecinka, od zachodu graniczy z dziedzińcem gospodarczym, a od południa z ogrodami. Z pierwotnego układu kompozycyjnego zachowało się ukształtowanie terenu ze wzniesieniem z podjazdem i dworem, prostokątny wgłębnik we wschodniej części oraz okazy wiekowych drzew: na podjeździe przed fasadą dworu lipy, klony i dąb. Obszar parku został wtórnie podzielony, we wschodniej części urządzono plac sportowy i punkt gastronomiczny.

-Park dworski położony nad jeziorem Wierzchówko, na zapleczu dziedzińca folwarcznego, powstał w końcu XIX w., o pow. ok. 1,0 ha. Obszar parku porasta masyw drzewostanu z

gęstym podrostem samosiewów, z pierwotnego układu kompozycyjno-komunikacyjnego zachował się fragment alei grabowej. Obecnie teren parku dostępny po porozumieniu się z zarządcą zabudowań folwarcznych - Agencją Finansową z Torunia.

-Cmentarz przykościelny w centrum zabudowy wsi, na wzniesieniu, XVIII w., o pow. ok. 0,25 ha, otoczony murem kamiennym, pierwotne granice zmienione, ostatnio w latach 70. XX w. podczas poszerzania drogi.

-Cmentarz komunalny we wschodniej części wsi, pow. ok. 2,80 ha, powstał w połowie XIXw., parokrotnie powiększany, najstarsza (wschodnia) część obejmuje zadrzewione wzgórze z kamiennym krzyżem ustawionym na szczycie. W drzewostanie dominują lipy, klony i świerki. Stare nagrobki usunięto w latach 70. XX w., kiedy to cmentarz zamieniono na park. U podnóża wzniesienia w latach 80.-90. XX w., zbudowano kaplicę.

- Zasoby przyrodnicze

Miejscowość Wierzchowo znajduje się na obszarze chronionego krajobrazu - "Jeziora Szczecineckie" oraz Natura 2000.

Przez miejscowość przebiegają 1 szlak turystyczny:

- szlak rowerowy "Szczecineckie Jeziora"

2.2. Gospodarka i rolnictwo

Powierzchnia upraw rolnych wynosi 869,5 ha z czego większość stanowią niewielkie gospodarstwa .

Liczba gospodarstw o powierzchni:

a) większej niż 15ha –	9
b) większej niż 10ha, mniejszej niż 15ha -	13
c) mniejszej niż 10ha -	82

W Wierzchowie zarejestrowano 19 podmiotów gospodarczych, głównie związanych z handlem oraz działalnością usługową.

2.3. Infrastruktura społeczna

2.3.1. Szkolnictwo

W miejscowości znajduje się szkoła podstawowa, do której uczęszczają 124 osoby oraz gimnazjum publiczne, które liczy 104 osoby.

2.3.2. Kultura/sport

Na terenie miejscowości znajduje się boisko sportowe z którego korzysta miejscowy Zespół Sportowy "Pogoń" Wierzchowo. Do dyspozycji mieszkańców jest również sala wiejska, w której odbywają się okolicznościowe imprezy. Na terenie miejscowości działa Stowarzyszenie Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Zespół Śpiewaczy "Jezioranki".

2.4. Infrastruktura techniczna

2.4.1. Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy zaopatrywani są ze studni głębinowej zlokalizowanej w miejscowości Wierzchowo przy pomocy kolektora Ø150. Wydajność studni (500m³/dobę) zaspokaja zapotrzebowanie na wodę do celów komunalnych i ppoż.

2.4.2. Odprowadzenie ścieków

W miejscowości funkcjonuje zbiorczy system kanalizacji sanitarnej, ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Wierzchowie

2.4.3. Zaopatrzenie w gaz

w miejscowości Wierzchowo jest sieć gazowa.

2.4.4. Gospodarka odpadami

Usuwanie odpadów odbywa się indywidualnie przez ich wytwórców. Odpady są segregowane – część (papier, drewno) jest spalana, część kompostowana (odpady organiczne), część wywożona na wysypisko w m. Trzesieka na podstawie umów zawartych z podmiotem posiadającym wymagane prawem zezwolenia.

3.0. Ocena słabych i mocnych stron miejscowości

Podczas sporządzania "Planu Odnowy Miejscowości Wierzchowo" ustalono czynniki umożliwiające realizację wytyczonych celów oraz wytyczono bariery ograniczające ich realizację. Pozwala to na określenie obecnej sytuacji w tej miejscowości oraz przyszłych kierunków jej rozwoju

Mocne strony Wierzchowa	Słabe strony Wierzchowa
<ul style="list-style-type: none"> - walory przyrodnicze - niewykorzystane zasoby siły roboczej - miejscowość położona jest przy drodze krajowej nr 11 Szczecinek - Kołobrzeg. Jest to droga tranzytu turystycznego z południowej i centralnej Polski na środkowe wybrzeże Bałtyku - dogodne warunki do tworzenia gospodarstw agroturystycznych, - miejscowość położona pomiędzy dwoma jeziorami 	<ul style="list-style-type: none"> - brak infrastruktury turystycznej zagospodarowania jeziora Wierzchowo - migracja ludzi młodych do większych miast oraz emigracja mieszkańców w różnym wieku w celach zarobkowych - słabo rozwinięta działalność dająca dodatkowe źródło dochodów w gospodarstwach rolnych (agroturystyka, produkcja zdrowej żywności, usługi turystyczne itp.) - brak miejsc pracy dla kobiet
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - wzrastające zainteresowanie zdrowym stylem życia - zainteresowanie czynnym wypoczynkiem - rozwój turystyki kwalifikowanej - pozyskanie środków poza budżetowych na działalność pozarolniczą - dogodny dojazd - rozwój prywatnej działalności gospodarczej na terenie miejscowości - rozwój rolnictwa ekologicznego i produkcja zdrowej żywności, dostosowanie kierunków produkcji do wymogów rynku 	<ul style="list-style-type: none"> - bezrobocie i patologie społeczne - ubożenie znacznej części społeczeństwa - zmniejszanie się dochodów małych i średnich gospodarstw rolnych

4.0. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną (7 lat)

1. "Remont dachu budynku użyteczności publicznej na 24A w Wierzchowie."

Inwestycja polega na remoncie dachu wyżej wymienionego budynku polegającego na częściowej wymianie i konserwacji więźby dachowej, wymianie dachówek, obróbek blacharskich i odwodnienia. Przewidywany koszt inwestycji wynosi ca. 165 tys. zł. Gmina Szczecinek planuje złożyć wniosek o dofinansowanie inwestycji w ramach działania 4.1/413 "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania "Odnowa i rozwój wsi" objętego PROW 2007-2013. Planowany termin realizacji: 2011r.

2. Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej - Planowany termin realizacji 2010- 2014r.

3. Remont zabytkowej dzwonnicy. Planowany termin realizacji 2011-2014 r.

4. Budowa małej infrastruktury i wyposażenie placu zabaw dla dzieci. Planowany termin realizacji 2011 - 2013.

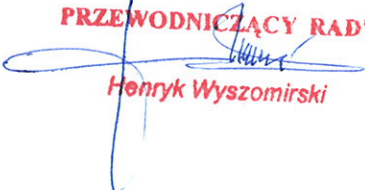
5. Rewitalizacja zabytkowego parku. Planowany termin realizacji 2011 - 2015.

6. Ogrodzenie cmentarza oraz wytyczenie i wykonanie alejek. Planowany termin realizacji 2011 - 2014.

7. Montaż barier ochronnych wzdłuż chodnika pomiędzy Szkołą Podstawową a Publicznym Gimnazjum. Planowany termin realizacji 2011 - 2013.

Sporządziła

Wioletta Kowalewska:

PRZEWODNICZĄCY RADY

Henryk Wyszomirski